

Lėnkėmėškė Levuona Remeikė pavuožuojėmā aple senus prėškarėnius čiesus

Puociaus Jūzopa budinkā stuoviejė pri pat vėiškelė, patemė suoduos galė. Žema, ėlga truoba, k lietės so dailė ėšraižituoms dorimis, ėe špikieriou liob meiguotė vaikis. Vuo mergė reikiejė eitė goltė i kamara pri truobuos gala. Biški tuoliau trėkampė kūtės – vėinamė galė stuogėnės šėinou. Dar šėik tėik tuoliau nu kūtiu – dėdėlės rėjės. Anū vėdou nemaža douba lėnams džiuovintė. Sāka ka seniau doubuo liob baidītė. Doubas pakraštės – pelodės pelams sopėltė. Vėsū budinku stuogā šiaudās kluotė. Ont truobuos stuoga topiejė drūkts rauduons kamėns. Aukštam ousie – gondralizdis. Netuolėj truobuos – šolėnė. Anuos šuonā gėliau sokrautė ėš kūliu, vuo vėršou rentinīs ėš taštū mėitieliu. Šalėp stuoviejė svėrtės ėš dvėšakomouta medė. Keimalis aptverts žiuogrės. Pakūtie – laidars ė aplouks apsklondouts ėš kartieliu. Praejėmou ar važiavėmou ĩr karklės.

Pavasaris. Pats poikėsis metu čiesos. Sožaliava medė, pėivas. Cīrulelis sava poikė gėismelė linksmėn artuoji. Pėmpė šauk: „Gīvi, gīvi!“. Pandielė rīts žadieję poikė dėina. Gaspaduorios so vaikio Jorgio (ons bova somduoms ėš gretėma suoda), dar saule netekiejos, ėšvažiava i laukus avėžū sietė.

Gaspadėnė Verė sokuos koknie – taisies vėrtė posrītems posėnė kuošė. Anās senās čiesās koknės bova somūravuotas i vėršo siaurėjontė i kamėna. Ont žemė nikuokė mūralė nebova. Liob katėlāti pakabins ont oušu, pu katėla apatė sokors ognelė ė tėp vėrs valgi. Vuo petelnė kepėmou liob padies ont karštū ongliu ėr keps. Dėdesnius gabalus mesuos kepė pamuovėj ont ėišma.

Dūmā rūka i vėršo pru kamėna kiaurīnė. Šaltoujo čieso, ka koknės neatviestom, liob ont ėlguos kartelės pamautū šiaudū prėkėšta maiša ožkėštė kamėna skilė. Tas pariedīms vadėnuos komštis. Naujau ĩr padėrbts tėkros mūralis so rinkės, ė dūmā akiū nebgriauž, vuo ėt par muolėnė gerklė i kamėna. Verė, pasėsmolkėnosi skėbū, ogniakorou ėbriežė sierini, ėr ognelė deg, kuošėlė verd. Ėšvėrė kuošė, pačėrškėna lašėnoku, ėš petlevuotu mėltu, pėina ė tauku, kor ėštėrpa kepont lašinius, padėrba pamėrkuola.

Ka posrītė bova gatava, parvažiava ėr vīrā ėš lauku. Parėjė ėr mergė, pamėlžosi karvės. Kuokės tėn karvės – geras vuožkas, je ėš septīniū karviu prėmelž pu vėina viedrāli pėina. Pėina mašinavuotė nereikiejė. Bova tuokės blikėnės kanelės so stėklelio pri dogna. Liob ėmerks i šolėnė. Šaltā pėins nosėstuo, smetuons palėikt vėršou, par kranieli lėisuoji pėina noleid – kėik tuo smetuona lėikt, gal matītė par tou stiklieli.

– No, kinkīk ė paleisk arklius ė aplouka. Pavalgės sosėkrauk i vežėma brėžės ė akietės ėr važiouk ėterptė avėžas i žemė, – aiškėn gaspaduorios Jorgiou.

Sosieda pri stala vèsè ketorè. Parsèžegnuojè èr jiemè valgītè. Buočeliou i ožpečènè kuošès porcèjè jau bova nonešta. Ons bova dèdèlè sens è negalīs. Anam valgītè reikiejè noneštè pri luovā.

Kuošè pasèdažīdamè i pamèrkuola è prèkousdamè keptū lašèniū, valgè medènès šaukštās èš muoliniu torielku. Èš muolè bova padèrbtè - poudā, bliūdā, torielkas... Netuolèi, kètuosuo, gīvena tuoki muotrèškelè, vardo Vècèntè. Ana liob sotuošītè sorskèlosius muolinius stuotkus so berža tuošiems. È laikies dèdèlè stèprè. Ana nu tuo amata bova è pravardè ègavosi – tuošènè Vècèntè.

Pu pusrītèj mergè jiemies mazguotè stuotkus.

– Kap to če dèrbīs, padla vèina. Kvartūga neprèsèjousus plaunīs, – èšbarè gaspaduoriaus pati Aguotelè. Ana irgi bova somdènie. Gaspaduoriaus vakā, sūnos Juonis è doktie Stasè, èjè muokslus Kaunè. Anodo bova dvīnokā.

Sobatuo priš Sekmènès, muotrèškas jiemies dèrbtè tvarka. Stuovemuojie truobuo èšpluovè, èššveitè grindis prèš puora metu sodietas. Seniau grindū nebova. Bova muolè asla, anou prèš nedielès dèina a kuokès kètas švèntès liob pabarstītè geltuonoms smèlteliems. È gerā bova, tikta liob blosu atsèrastè.

Nomazguojè stala, zoslanus, longus... Stala apdèngè naujè balta lènènè staldongtè. Longams ožuolaidas kabintè nebova madu. Parkraustè stuotkus i šiepali. Sorīkiava par naujè: alvelès, torielkas, spuotkelius, skleinīčès, čaininkus, šaukštus, peilius, vèdelčius... Dzieguoriou èr pasvarus šarmo nošveitè.

Tuoliau tvarkè geruojè truoba. Če viel pluovè, dolkèna, šveitè: dèvuonus, krasès, švèntūju abruozdus. Drabužius šiepè parkèlnuojè: jopeles, nažutkas, koskeles, marškinius, jekus, kelnes... Panašè tvarka padèrba èr elkieriou, no è koknie. Vīrā tvarkies pu lauka – pjuovè pèktžuolès keimalie èr aple kètus budinkus. Jog rītuo dèdèlie vasaras švèntè – Sekmènès, be tuo, parvažious stodèntā èš Kauna.

Tās čiesās elektras da nebova. Nebova nikuokiu elektras pribuoru: televizuoriu, šaldītovu, skalbèma mašènu. Bielizna pluovè, veliejè so ronkuoms. Mèsa sūdè, rūkè, džiuovèna. Naujīnas liob sožènuotè nedielès dèina ont placio pri bažnīčè pu lèipa. Vakare pu darbū liob truobuo ožsèdegtè žèbalènè spèngsolè a žvakè. Cèlèndrènè lèmpa oždegdava par dèdesnius soejèmus: krèkštīnas, budīnès, gèidont kalnus... Vieliau atsèrada prèmosènès lèmpas. Vuo tuos šveitè kāp è elektras lèmpelè.

Žmuonis toukart bova dèdèle tèkou èr skūpè. Pernīčiuoms, par Advènta èr Gavienè èštèkèmā puosninkava. Nikuokiuos mesuos nevalgè. Tou čieso ont stala būdava: kanapiu spèrgènè, agounu pèins, sèlkè, cèbolīnè, jouda potrelè... I bažnīčè èjè piestè ož keliu kiluometru kuožna

nedielēs dēina. Vasara korpēs ont petēis – ējē basē. Tik miestaliē apsevē. Vuo pu pamaldū ont nomū viel traukē pieškom basē. Tad ē korpiu ožtekdava keliuolēkā metu.

Kuožnuo truobuo pri doru staktā būdava pakabints muolinis indielis – žegnuonē švēstam vondēni. Rīta mēta ēšēdamē ēš nomū būtēnā toriedava parsēžegnuotē, pamērķēi pērštus i ton švēsta vondēni, kad Pondēivs laimintom tuos dēinuos darbus ē kad ēškeravuotom nu nelaimiu.

Ē tou bažnīcē a šēp kuokēs rekālās ējē piestē tēi žmuonelē, korēi arkliū neturieję. Dvērati vēsuo suoduo tetorieję vēins pats – tuoks kriaučios Juonis. Vīrā pērma karta pamatē so dvēratio atvažioujonti kriaučio ē klaus:

– Puonali, kēik kaštāva tuoks sotvierēms?

– Do šimtus litu, – atsakē šēs.

– Oho! Je ož šēina pjuovēma par dēina gauni tik pēnkis litus, tad kēik dēinū rēk prakaita brauktē, kol sokravuosi tam dvēratiou... – sprēndē vīrā.

– Ketorēs dešimtis dēinū, – atsēlēipē oustainis Kastantēns.

– Aple tuokius dalīkus nerēk vuožuotē, vīralē, – prētarē Pietris. – Kāp ējuom piestē, tēp ēisem.

Vēcēnts nuorieję pačiopnuotē tou dvērati. Kriaučios sošoka:

– Ek šalēn! Ožkabavuosi – gausi par nuosi. – sieda ē novažiava sava kelēs.

Rodēniuop vēina rīta gaspadorios sokruovēs ē pavažioutēs ratelius vēsuokiu gerībiu prēkrautus kopuorus, sosēsvadēna sava vākus – stodētus ē ēšvežē i Medininku gelžkelē stuoti. Ēšlīdiejēs keliauninkus i Kauna, ožsoka pas stuotēis vēršininka Mieški. Anodo nu pat jaunū dēinū bova gerē draugā. Ēšgierē pu maža čerkelē baltuosēs, atsēsveikēna ēr ēšbrakšnuojē ont nomū.

Važiuodams kelelio prēvažiava jaunuoli beitoniti.

– Siesk, bus linksmiau ka važiousiau abodo, – pasēsīuluojē kučierios.

So mielo nuoro keleivis sotēka ē atsēsieda ont pasuostēs šalēp gaspadoriaus.

Važioudamo šiuo tuo rokou. Komelēs savēninks teiraujēs:

– Ēš kor pats būsi? Ēš kor parēti?

– Parvažioujo ēš Kauna, stodējouju KKI, – atsaka bernis.

– No kāp če daba ēšēt, aš sava vākus kou tik dabā ēšleidau i tou pati miesta, vuo tamista sogrīžti, – nosteba papunis.

– Gavau tiligrama, mama sunkē serg, leida vēina nedielē pabūtē nomūs, – kuo ne pru ašaras atsakē jaunuolis.

– Vuo kou reišk tuos trīs lētaras KKI? – sosērūpēna žmuogos.

– Kūna koltūras instituts.

Aha, pagalvuoję sienis, rēks kou nuors somēslītē ēr mon.

Komelēlē rēstelē dēksnuo i pīšaki. Vīrā pu biški rokujēs. Kēik pavažiavos, komelē strapt ne ēš šiuo, ne ēš tuo, jiemē ē sostuojē.

– KNŠ, – pro šīpsena ēštarē gaspaduorios.

Stodēnts mēslej šēp, mēslēj tēp, bet nīkap neēšēt ēšsprēstē tū triju lētaru reikšmies – KNŠ.

– No, ē kou tuos lētaras reišk? – nedroušē paklausē ons.

– Komelē nuor šēktē, – pru joukus ēšdruožē tievoks.

Atvažiavos i miestali, stodēnts padiekavuojēs noējē. Gaspaduorios, kēik pavažīavēs, sostuojē pas žīdelē Mauškē krautovē. Gaspadēnē bova ēsakiusi nopērktē sierīniu bēnt puora skrabēnieliu, ūkēška moila ē žībala lēmpuoms i lēktarna – jau bēngas. Be tuo, ateis žēima, rēks arklus žēimēškā segtē, tad pērkuos aštounēs patkavas, uknuoliu, gripu ē da šiuokiū tuokiū smolkmēnu. Beveik ožmērša tepala rozvelkiou – javā tebier nekoltē. Sosēkruovēs tavuora i vežimieli, pasoka ont nomū.